

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

19 בדצמבר 2018

827

ר"א בטבת התשע"ט

עמוד

הצעת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 25 והוראת שעה) (עידוד תחרות בשוק האשראי).

66 התשע"ט-2018

הצעת חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 25 והוראת שעה) (עידוד תחרות בשוק האשראי), התשע"ט-2018*

תיקון סעיף 21 1. בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, בסעיף 21 -

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) על אף הוראות סעיף קטן (א), יחיד, עמותה או חברה לתועלת הציבור רשאים לעסוק במתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית אף אם אינם תאגיד בנקאי";

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי לעודד את המשך התחרות בשוק האשראי מוצעים כמה תיקונים לצמצום הסייגים האמורים. מוצע להגדיל את תקרת הגיוס לסכום של 20 מיליארד שקלים חדשים. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה בוועדת הכספים של הכנסת הביע בנק ישראל את הסתייגותו מנחיצות קביעת תקרה זו בעת הזו, וכן טען כי בקרות משבר פיננסי תקרת הגיוס עלולה לגרום גופים פיננסיים נוספים למשבר. עוד ציין בנק ישראל כי נדרשות הוראות יציבות שתקבע רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לגבי נותני שירותי האשראי שבפיקוחה. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תמשיך ותבחן ועדת הכספים של הכנסת את גובה התקרה הנחוצה ואת מנגנון ההעלאה שלה. כמו כן, תיבחן בקשת החברות למתן אשראי חוץ-בנקאי לבטל את המגבלות הנוגעות לדירוג תעודות ההתחייבות ולאיסור מתן הלוואה כנגד רישום משכנתה.

מוצע להרחיב את מקורות ההון שתוכל חברת אשראי חוץ-בנקאי לגייס מעבר לתעודות ההתחייבות, ולאפשר לה לגייס הון גם באמצעות הנפקת ניירות ערך מסחריים (ניירות ערך המונפקים בידי תאגיד שהם התחייבות התאגיד לשלם למחזיק סכום כסף, במועד שאינו מוקדם משבעה ימים מיום ההצעה ואינו מאוחר מתום שנה מהיום האמור, ואשר אינם ניתנים למימוש או להמרה לניירות ערך אחרים, ולמעשה מאפשרים גיוס הון לתקופות קצרות יחסית).

מוצע לבטל את ההוראה שמקבל האשראי יהיה יחיד או עסק קטן או בינוני כפי שצוין לעיל, כיוון שהיא אינה נדרשת עוד נוכח מספר חברות האשראי החוץ-בנקאי הפועלות בשוק והתחרות שמתקיימת ביניהן.

לסעיפים בחודשים האחרונים מקיימת ועדת הכספים 1(1), 2 של הכנסת דיונים אינטנסיביים בהצעת 3- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (שירותי פיקדון

כללי סעיף 21 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן - חוק הבנקאות (רישוי)), קובע את הפעולות האסורות על מי שאינו תאגיד בנקאי: קבלת פיקדונות כספיים ומתן אשראי כאחת, וכן הנפקת ניירות ערך החייבים בתשקיף לפי סעיף 15 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, ובמתן אשראי כאחת. בהצעת חוק זו מוצעים תיקונים שעניינם עידוד תחרות בשוק האשראי, ובכלל זה קביעת הוראות לעניין נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית.

לסעיף כדי להגביר את התחרות מול הבנקים בתחום 1(2) האשראי שניתן למשקי הבית ולעסקים הקטנים, תוקן בשנת 2015 סעיף 21 לחוק הבנקאות (רישוי) והותר לחברה המספקת אשראי חוץ-בנקאי להלוות כסף ללקוחותיה מהון שגייסה בבורסה במסגרת הנפקת תעודות התחייבות, בכפוף לסייגים. ראשית, נקבעה מגבלה על הסכום שחברה יכולה לגייס בדרך האמורה: בתחילה נקבעה תקרה של 2.5 מיליארד שקלים חדשים, ששר האוצר הוסמך להעלותה עד 5 מיליארד שקלים חדשים; בהמשך העלה שר האוצר את התקרה כאמור, בעקבות חקיקת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, שבו נדרשו הבנקים למכור את החוקותיהם בחברות כרטיסי האשראי. יצוין כי בעת הכנת הצעת החוק טענו חברות כרטיסי האשראי כי מגבלת הגיוס בסך 2.5 מיליארד שקלים חדשים לא תספיק להן. שנית, נקבע כי על תעודות ההתחייבות להיות בדירוג BBB או Baa ומעלה. שלישית, נקבע כי על מקבל האשראי להיות יחיד או עסק קטן או בינוני (אף בעניין זה הוסמך שר האוצר לקבוע שאחוז מסוים מההון שגויס יינתן כאשראי ליחיד או לעסק קטן). רביעית, נקבע כי לא ינתן יהיה לשעבד נכס או לרשום משכנתה כנגד האשראי שניתן, כדי למנוע מקרים שבהם הלוואה שלא נפרעה במועדה תיפרע באמצעות מכירת ביתו של הלווה, שכאמור הוא יחיד או בעל עסק קטן או בינוני.

* הצעת חוק מס' 5508/20/פ (מספר פנימי: 2071267); הועברה לוועדה ביום ח' בחשוון התשע"ט (17 באוקטובר 2018).

1 ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ז, עמ' 695.

(2) בסעיף קטן (ב) -

(א) בהגדרה "תעודות התחייבות", בסופה יבוא "לרבות ניירות ערך מסחריים, כהגדרתם בחוק האמור";

(ב) בהגדרה "מתן אשראי", בפסקה (8) -

(1) בפסקת משנה (א), במקום "חמישה מיליארד שקלים חדשים" יבוא "עשרים מיליארד שקלים חדשים", והסיפה החל במילים "שר האוצר רשאי" - תימחק;

(2) פסקת משנה (ב) - תימחק.

תיקון פקודת מס
הכנסה - הוראת
שעה

2. בפקודת מס הכנסה², אחרי סעיף 135ה ז' יבוא:

התשע"ח (1 באוגוסט 2018) ועד יום י"ג באב התשפ"ג (31 ביולי 2023), יראו ישות כמוסד ציבורי לעניין יישום הסכם בין-לאומי, הסכם לחילופי מידע, הסכם יישום או הסכם פטקא אם מתקיים לגביה אחד מאלה:

(1) הישות מקבלת פיקדונות בהתאם לחובת רישוי בדיון והגישה למוסד הפיננסי הישראלי המדווח שבו מוחזק חשבונה תצהיר על כך המאומת על ידי עורך דין;

(2) לא נקבעה חובת רישוי בדיון - הישות הציגה לפני מוסד פיננסי ישראלי מדווח שבו מוחזק חשבונה תעודת התאגדות ואישור של רואה חשבון על הגשת דוח שנתי לרשות המסים כמוסד ציבורי לפי סעיף 9(2)(ב).

"הוראות ליישום
הסכמים - הוראת
שעה

ד ב ר י ה ס ב ר

לקבוע הוראות ליישום הסכם פטקא, וסעיף 196 לפקודה קובע שאם שר האוצר הודיע בצו שנחתם הסכם עם מדינה זרה, תוקפו של ההסכם לעניין מס הכנסה יהיה על אף האמור בכל חיקוק.

בתקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 (להלן - תקנות פטקא), נקבעו הוראות לעניין מוסד ציבורי המפקיד פיקדונות במוסד פיננסי ישראלי מדווח, ועל פיהן מיום כ' באב התשע"ח (1 באוגוסט 2018) מוסד ציבורי ייחשב ככזה לעניין התקנות האמורות רק אם קבלת הפיקדונות נעשית בהתאם לחובת הרישוי הנדרשת בדיון. כמו כן, בימים אלה דנה ועדת הכספים של הכנסת בטיטות תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ז-2017 (להלן - תקנות יישום תקן אחיד), שעניינן סיווג חשבונות שבעליהם הם תושבי מדינה זרה. בנוגע לתושבים אלה, מוצע בתקנות לקבוע הוראות לעניין העברת המידע למנהל רשות המסים, שיהיה רשאי להעבירו למדינה זרה שבה בעל החשבון כאמור תושב.

כדי ליצור אחידות בין הוראות תקנות פטקא ובין

ואשראי בלא ריבית), התשע"ז-2016 (הצעות חוק הממשלה - 1090) (להלן - הצעת החוק הממשלתית). הצעת חוק זו נועדה להסדיר את הפיקוח על נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית, בעקבות המלצות צוות בין-משרדי לבחון את הסדרת הרגולציה לטווח ארוך בענף שירותי המטבע והאשראי החוץ-בנקאי, ובכלל זה את ההסדרים בתחום השירותים הפיננסיים הניתנים בידי מי שאינם בנק או גוף מוסדי.

במהלך השנים, ועוד קודם להנחת הצעת החוק הממשלתית על שולחן הכנסת, פורש סעיף 21 לחוק הבנקאות (רישוי) כך שאינו חל, להלכה או למעשה, על נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית.

כיוון שהצעת החוק הממשלתית עדיין בהליכי חקיקה, והסדרתם אורכת זמן, מוצע לעגן את הפרשנות האמורה, שלפיה יחיד, עמותה או חברה לתועלת הציבור רשאים לעסוק במתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית אף אם אינם תאגיד בנקאי.

כמו כן, בפקודת מס הכנסה (להלן - הפקודה) נקבעה הסמכה לקבוע תקנות ליישום הסכמים בין-לאומיים לחילופי מידע. סעיף 135ה ז' לפקודה מסמיך את שר האוצר

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120: ס"ח התשע"ח, עמ' 940.

- תיקון חוק לצמצום השימוש במוזמן 3. בחוק לצמצום השימוש במוזמן, התשע"ח-2018³, בסעיף 41, במקום הרישה עד המילים "לפי המוקדם", יבוא "עד יום תחילתו של החוק המסדיר".

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן, בסעיף 41 לחוק לצמצום השימוש במוזמן, התשע"ח-2018, נקבע כי הוראות סעיף 2 לאותו חוק, שעניינן הגבלות על תשלומים במוזמן, לא יחולו על מי שעיסוקו במתן אשראי בלא ריבית לגבי פעולות של תרומה, הלוואה או מתנה. ההוראה נקבעה כהוראת שעה עד תום שנתיים מיום תחילתו של החוק (כלומר, מיום כ"ד בטבת התשע"ט (1 בינואר 2019)). או עד יום תחילתו של חוק מסדיר בעניין זה, לפי המוקדם. כיוון שטרם הושלמו הליכי החקיקה של הצעת החוק הממשלתית שאמורה להיות החוק המסדיר, מוצע לתקן גם את סעיף 41, כך שהוראת השעה תחול עד תחילתו.

כדי ליצור אחידות בין הוראות תקנות פטקא ובין טיוטת תקנות יישום תקן אחיד, מוצע לתקן את הפקודה ולקבוע, בהוראת שעה עד ליום י"ג באב התשפ"ג (31 ביולי 2023), שישות תיחשב מוסד ציבורי אם היא מקבלת פיקדונות בהתאם לחובת הרישוי הנדרשת בדין, ואם לא נקבעה חובת רישוי בדין - הישות תיחשב לעניין תקנות פטקא ותקנות יישום תקן אחיד כמוסד ציבורי אם הציגה לפני מוסד פיננסי ישראלי מדווח שבו מוחזק חשבונה תעודת התאגדות ואישור של רואה חשבון על הגשת דוח שנתי לרשות המסים כמוסד ציבורי לפי סעיף 9(2)ב לפקודה.

יוזמים: חברי הכנסת רועי פולקמן, יואב קיש, משה גפני

³ ס"ח התשע"ח, עמ' 428.